

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Quaenam, & quot sint conditiones Reip. justae. XXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

to respectu simplicium temperatas censuit, sicque veras resp. Ita enim introducit Atheniensem hospitem respondentem Megillo Laconico, & Clinia Cretensi de rep. ipforum, ab iisdem allata, tanquam varias formas rerump. complectente. Verba hospitis Atheniensis sunt: *Vere enim O viri optimi reip. participes vos estis: quæ autem modo nominatæ sunt, non resp. sed urbium habitationes quædam sunt, in quibus pars una servit alteri dominantis, & a partis dominantis potentia tota nomen accipit gubernatio.* lib. de legib. Ita dissoluta sint argumenta Bodini. Fab. Albergatus etiam iis respondet, sed aliter non nihil, ut contingit, cum a diversis idem dissolvitur argumentum, nitentibus variis hypothesibus: nihilominus credo ivisse me obviam fundamento, & causis vanitatum argumentorum Bodini.

Dehinc quoad illud, quod ipse ait Bodinus, ante se neminem cognovisse differentiam inter statum & regimen, & ideo deceptos esse Aristotelem ceterosque missionem ponentes, monstrat minus diligenter inspexisse Aristotelem: cum hæc dixerit verba lib. 4. polit. c. 5. *Nec latere nos debet, quod multis locis accidit, Remp. quæ secundum leges non sit popularis, more tamen & gestione populariter gubernari. Similiter autem è converso apud alios contingit, Remp. secundum leges esse popularem, more tamen & gestione ad Oligarchiam magis referri.* Manifestum itaque est, scivisse Aristotelem statum civitatis esse posse alium & formam reip. aliud regimen & administrationem. Ubi moneo præterea regimen accipi in actu primo & secundo: hoc est, pro forma reip. in qua significatione idem est cum rep. & statu, & pro administratione reip. & regiminis actu existentis, & sic a statu differre potest. Nam status & resp. per leges constituitur, & regimen hoc modo fit per administrationem & usum, quæ a legibus differre potest, cum sæpenumero usu veniat, leges non observari: præter illius occasiones, de quibus Aristoteles monuit loco modo adducto.

*Quænam, & quot sint conditiones
reip. justæ.*

C A P. XXIX.

POsteaquam vidimus varias bonarum rerump. formas, tam simplices, quam mixtas, superest perpendendum, an ex bonis formis una tantum valeat,

valeat, ut resp. fiat iusta, quantum ad illius constitutionem, an vero alia conditiones requirantur. Ego, gratia brevitatis, confidenter respondeo, quod binæ alia exigantur, præter formæ bonitatem, ob quas resp. recte sit constituta, & formata: una est, ut in civitate, in qua forma bona inducitur, subditi apti sint ad ferendam ejusmodi formam: alia est, ut idoneæ personæ sint ad regendum secundum eandem formam. V. G. forma regia optima est, nihilominus ut civitas illa rectè formetur, exigitur, ut illius civitatis cives idonei sint & proni ad regium imperium: & præterea requiritur, ut persona sit capax regiae majestatis, & idonea ad regium exercendum imperium. Aliàs, si in civitate, cujus populus propensus sit, & aptus ad liberum imperium, & sic ad remp. popularem, regnum instituat, ibi quidem forma statuetur bona, at non erit iusta electio, & ob exiguam convenientiam formæ cum subjecto, violentum evadet imperium. Id agnovit Aristoteles, ejusque nos admonuit. Et principio, quod considerandum sit, quis populus, quod imperium ferre possit: quare *cap. ult. 3. politic.* ita scribit, (converto verba ex græco,) *Primum autem definiendum, quod sit genus hominum regno, quod optimatibus, quod reipubl. aptum.*

Est itaque apta, quæ regiè gubernetur, hæc multitudo, cui a natura datum est, ut ferre possit familiam virtute præstantem, quæ illam civiliter regat: ubi advertendum est, quod civiliter regere hic, imperio herili oppositum est, ut Latine dicitur, & si Græcè, despotico, ut servos regit paterfamilias. Et ab Optimatibus aptus est regi populus, cui a natura datum est, ut ferat imperium hominum, qui sunt apti per virtutem, ut civili imperio regant illam. Ad remp. apta est ea multitudo, quæ natura propendet ad parandam sibi multitudinem bellicosam, quæ apta sit regi, & regere secundum leges, quæ pauperibus magistratus committit ipsis convenientes. Propter hanc propensionis & aptitudinis causam, contingit nonnunquam, quod etiam si regnum & Aristocratia resp. meliores sint, quam popularis status, nihilominus præstet formam popularem bonam instituere, quam aliam harum binarum. Ita scitè loquitur Aristoteles: *Quia multoties alia reip. forma eligibiliore existente, nihil vetat, aliam quibusdam magis utilem esse. lib. 4. politic. c. 11.* Una itaque conditionum, quæ requiruntur ad æquitatem formæ status est, ut populus aptus sit, ut regatur ea reip. forma, quam introducere animus est: altera conditio, ut reperiatur, qui valeat imperium administrare secundum eandem formam; hoc est, si forma
regia

regia introducenda est, non solum multitudo esse debet apta ad ferendum ejusmodi imperium, sed persona quoque adesse debet talis, aut familia, ob virtutem ejus imperii capax. Quare Aristot. postquam dixerat considerandum esse, an multitudo apta sit ad imperium regium, addit, quod ad instituendum rectè regnum, & regem, opus sit, aut ut ibi familia reperiatur, aut persona, cujus virtus adeo excellens sit, ut superet illius sola virtutem alicrū omnium. Ita si introducenda sit forma Aristocratica, exiguntur, præter multitudinem aptam ad imperium istud, viri ob virtutem idonei ad regendum secundum illam regiminis formam. Sit itaque conclusio. Quod ad constituendam formam reip. planè justam in civitate, tres requirantur conditiones: Ut forma ex bonis sit, sive simplicib. sive mixtis: secundò ut multitudo apta sit regi secundum illam reip. formam: tertio ut persona sit ibi idonea ad imperandum secundum eand. reip. formam.

*Quando non concurrunt propensio naturalis
ad parendum, & habilitas ejus, qui regere
debebat.*

C A P. XXX.

 Eterum si conspirent binæ conditiones ex tribus, & una desit, quid agendum erit, ut reficiatur forma justa in ejusmodi deformitate? V. G. sit multitudo apta ut a rege regatur, quæ ex speciebus bonarum rerum. una est, sed desit subjectum idoneum majestatis regie: vel sit subjectum dignitatis capax, at desit multitudo apta ut regere regatur, sed sit, exempli gratia, magis propensa regi imperio alterno, quæritur in eo quid sit agendum casu: quoniam difficultates insignes, adversus unam & alteram partem ab Aristotele tactæ sunt, & allata libro 3. pol. cap. ultimo. Velle expectere, ut homo tam eminentis virtutis teneatur vicissim imperare & parere, videtur nimis esse absurdum, cum in exilium mittere, aut neci tradere, nimis aperta injuria: verba Arist. sunt. *Neq; interficere, neque in exilium agere, neque relegare virum hunc decet, neque ab eo postulare, ut per vices gubernet: neque enim natura fit, ut pars superet totum, habenti v.*

M

tantam